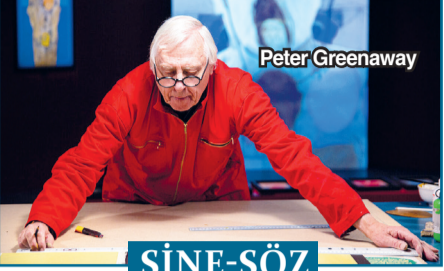

Sinema Gezgini

"Sinema bir şenliktir."

Instagram: @sinegezgin Facebook: Sinema Gezgini
e-posta: sine_filolog@hotmail.com

SİNE-SÖZ

"Yazmak, zaten sinema yapmak demektir, çünkü yazmak ile film çevirmek arasında niceliksel değil niteliksel bir fark vardır." (*)

Peter Greenaway

(*) Göstermenin Sorumluluğu, Der. Artun Yeres, Don Kişot Yayınları, İstanbul, 2006, s. 177

SİNE-HABER

Cannes Film Festivali

Sinemamanın en prestijli festivallerinden Cannes, bu yılki programını duyurdu. **Nuri Bilge Ceylan** muhtemelen kurgu sürecini tamamlamış değil, bu yüzden "**Kuru Otlar Üstüne**" en iyi ihtimalle ödümlükdeki yıl görücüye çıkacak. Fakat "Belirli Bir Bakış" bölümünde sinemamızın değerli yönetmenlerinden **Emin Alper**'in son filmi "**Kurak Günler**" yer alıyor.

Yarışma bölümünde ise geçen yıllarda ödül almış pek çok isim yeni projeleriyle dikkat çekiyor: **Hirokazu Kore-Eda** (Broker), **Chan-Wook Park** (Decision to Leave), **Christian Mungiu** (RMN), **Dardenne Kardeşler** (Tori and Lokita), **Ali Abbasi**, (Holy Spider), **Jerzy Skolimowski** (Eo or Hi-Han), **Ruben Östlund** (Triangle of Sadness) bu isimler arasında başta gelenler. **David Cronenberg** yıllar sonra yeniden **Crimes of the Future** ile katılıyor. ABD'li **James Gray** (Armageddon Time) ve oyuncu **Valeria Bruni Tedeschi** (The Almond Tree) ile şaşırtıcı isimler. Bakalım 28 Mayıs'ta ödül kimin olacak.

Kayıp Filmler

Sinemaseverlere fırsat buldukları sürprizler yapmayı seven Mubi'de yıllar sonra bulunan kayıp filmlerin yer aldığı özel bir seçki başladı. **Martin Scorsese**'nin kurup desteklediği Film Foundation 'World Cinema Project' kapsamında dünyanın her yerinde bulunup restore edilen filmlerin gösterileceği bu heyecan verici deneyim, **Mohammed Reza Aslani**'nin 40 yıldır kayıp olduğu düşünülen filmi "**Rüzgârın Satranç**" (1976) ile başladı. World Cinema Project seçkinde gösterilecek daha 18 film var.

SİNE-ŞAKA

Aktarılan doğrusu **Pedro Almodóvar** Oscar ödül töreni akşamı **Al Pacino** ile karşılaşıyor. Ve diyor ki: "Sen Al Pacino, ben Al Modovar." O sırada yanlarında olan **Javier Bardem** kahkahadan kırılıyor. Al Pacino da tonton dede edasıyla ortama eşlik ediyor. Böyle kötü espriler yaptığımız için sizi eleştirenler varsa onlara Almodóvar'dan bahsedin. Kötü espri herkesin hakkıdır.

KARACA'DA BU HAFTA

İzmir'in bağımsız yegâne sinemasında bu hafta:

Her Şey Her Yerde Aynı Anda (Everything Everywhere at All Once) /

13.00 - 15.15 - 20.00

Dünyanın En Kötü İnsanı (Verdens Verste Menneske) / 20.00

Şans Tanrıçası (La Dea Fortuna) / 15.30

Paralel Anneler (Madres Paralelas) / 17.45

Drive My Car / 12.00

Stardust / 18.00

Özel gece:

Yüüklerin Efendisi üçlemesi

(Genişletilmiş versiyon) /

15 Nisan Cuma - 23.00

BU COĞRAFYANIN GÜNAHLARIYLA NE ZAMAN YÜZLEŞECEĞİZ?

9:75

(Türkiye, 2020, 117 dk.)

Y: Uluç Bayraktar

O: Nejat İşler (Ahmet), Funda Eryiğit (Serap), Berkay Ateş (Mesut), Mercedes Samancılar (Zinar'ın Dedesi).

Filmin notu: ★★★

(*) Bu yazıda filmin sürpriz gelişmelerine kısmen değinilmektedir.

Yaşadığımız coğrafyanın sorunlarıyla yüzleşmek ve öz eleştiriyi yapmak gerektiğinde üzerimizden atamadığımız bir ölü toprağı var. Çekingin, pasif hatta biraz da korkağız böyle bir karşılaşma yaşamak söz konusu olduğunda. Bu elbette sadece politik düzlemde böyle değil. Sanatsal ve kültürel ürünlerde de bir geride kalmışlık, cesaretsizlik, tartışılan meselelerin sonuçlarından çekinme refleksi var. Tabii asıl sorun, bu tür muhasebeleri keskin ve dürüst biçimde yapması gereken bir siyaset mekanizmasının yokluğu. Yani hep konuşulan şu 'hukuk devleti' laf-ı güzâfında olduğu gibi. Böyle işleyen bir sistem olmadığı gibi gerçekten toplumsal meseleleri konuşmak isteyenleri de yutup yok eden kirli bir düzen var ortada. Böyle bir ortamda sanatın bu toplumu yaralarına bakarken durduğu yeri iyi bel(ır)lemesi gerek. Hâlihazırda toplumsal sorunlardan bahsetmeye çalışmak bile büyük bir cesaret işyken buna girişildiğinde yarı yoldan dönmek de önemli bir meziyet.

CİDDİ BİR MESELE

9.75, bu ülkenin siyasi tarihinin en sorunlu, bıçak sırtı bölgelerinden birine bakmaya çalışan bir hikâye anlatıyor. Mehmet Eroğlu'nun "9.75 Santimetrekare" adlı romanından uyarlanmış. Bir piyasa filmi değil kuşkusuz. Bağlımsız anlatılara daha yakın duruyor. Fakat **Nejat İşler** gibi popüler bir oyuncunun da varlığıyla geniş kitlelerin izlemesi arzulanarak tasarlanmış. Maalesef salgın sürecine denk geldiği için sinemalara uğramadı. Kimi festivallerde yer aldıktan sonra (ilk gösterimini yaptığı Almanya'daki Snowdance Film Festivali'nde en iyi film ve senaryo ödülleri kazanmış) mart sonunda Netflix kütüphanesinde yerini aldı. Doğrudan Netflix için yapılmış bir iş değil. Ama bu platformun Türk sineması kanadını güçlendirecek, buralar için farklı, biraz karanlık bir hikâye anlatmayı deneyen bir film olmasını olumlu buluyorum. Çöp filmlerle dolu bir yaygın kuruluşunun daha nitelikli seyirciyi hedeflemesi ya da var olan seyircinin niteliğini yükseltmesi gerek.

Bu filmin buna katkı sunacak işlerden biri olduğunu düşünmek isterim.

Gel gör ki sinemayla uğraşan, öğün film izleyen görece genç kuşaktan gelen güzel yorumların dışında geniş kitlelerin filmi bağrına bastığını söylemek zor. Netflix'te gösterilen ve epey süre sosyal medya gündemini meşgul eden filmler kadar ses getirmedir. Bunda muhtemelen önemli sebep, filmين hikâyeyi biraz karışık anlatmayı denemesi. Genelgeçer seyirci profili için filmin biçimi zorlayıcı olmuş olmalı. Ayrıca belli ki hikâyenin karanlık yanları da kolayca takip edilir bulunmadır. Bir kürt çocuğı ile Doğu'da astsubay olarak görev yapmış orta yaşlı bir yazarın kesişme öyküsü meseleinin özünü yakından yaşayanlar için çok doğru gelmemiş de olabilir.

BİR YÜZLEŞME ÖYKÜSÜ

Sonuçta film, kaynak metinden hareketle kuruyor hikâyesini. Ama elbette merkeze aldığı karakterle yürümeyi tercih ediyor. Bu noktada Nejat İşler'in varlığı ve karizması tüm filmi götürür diye planlanmış olmalı. Derinliksiz bir karakter de değil aslında karşımızdaki. Arka planında epey dramatik bir öykü olan biri Ahmet. Bir aile travması içinde kalan, daha bir buçuk yaşında baba şiddetiyle tanışan, annesinin gün kaybedip yetim kalmış bir çocuk. Babası da hapishanede öldürülüyor. Yetimhanede sevgiyi görmekte zorlanan, yaşama nereden tutunacağını bilemeyen bu çocuk büyüyor. Nereden gelir elde ettiği pek anlamıyor ama yazar olmuş. Kitaplar, senaryolar yazmış. (Muhtemelen paralel hikâyede Zinar için sarf edilen 'yönetmen olmak

isteyen çocuk' aslında bu.) Şimdi de geçmişten gelen bir olayın etkisiyle bir roman yazarı: Zinar. Doğu'da yaptığı askerlik görevinde bir çatışma sırasında karşılaştığı çocuğun aklında kalan adı. Bölük porçuk anımsıyor. O günden beri de kendine gelememiş. Günahlarının kefareti ödüyor çünkü. İstanbul Beyoğlu civarında bir yerde bohem bir hayatın içinde, aşktan, sevgiden uzak, yalnız bir adam. Bir de beyninde tümör olduğunu öğreniyor.

Bütün bu stereotipler içinde maalesef Ahmet haricinde (ki o da bir ölçüde diyelim) hiçbir karakter derinleşmiyor. Senaryonun takip ettiği izlek buna izin vermiyor çünkü. Her nedense Ahmet'ten ayrılmıyoruz. Onun yaşadığı travma en önemli olan. Hatırladığı o olayın ardından gizli, onu kemirip bitiren tümör. Kuşkusuz burada metnin bu konuyu bir yazar üzerinden anlatma arzusu rol oynuyor. Kurmaca bir öyküyle gerçek yaşamı birleştiren bir denemeye girişmek için yazılmış sanki kitap. Film de bu derdi görselleştirmeye soyunmuş. Bu noktadan bakınca Doğu'da yaşananlara ilişkin o bitmeyen acıya gerçekçi bir yerden bakılmıyorsa hissiyatı söz konusu. **Kaybedenler Kulübü** gibi bir noktadan kurulan yitlik, boş vermiş ve bu yüzden de cazibeli erkek karakter fikri, ne kadar başarıyla işlenirse işlensin film in ele almak istediği meselede tam oturmayan, hep boşluklar bırakan bir yaraya dönüşüyor. Örneğin arka plana yerleştirilen Gezi Olayları'nın bağını kurmak pek mümkün değil. Bu olaylar sırasında eve aldığı Serap karakteriyle aşkı bulması ve üstelik üniversitede hoca olduğu söylenen Serap'ın müthiş

bir iyimserlik ve ivedilikle Ahmet'ten cabucak etkilenmesi, giderek ona deli divane aşık oluşu (aradaki bağıın hüznünlü-geçmişe dair bir merak ve Pierre Schoendoerffer gibi ortak sevilen bir yazar olduğunu görsek de) çok inandırıcı olmuyor. Ayrıca Serap karakterini neden ayrıntılarıyla tanıtmıyoruz? **Uluç Bayraktar** belki Ahmet'e odaklanmamızı istemiş olabilir ama muhtemelen romanda daha geniş tanıttılan Serap'ı geçmişle bilmek bize çok daha özel bir bağ kurma imkânı verebilirdi.

ASIL SORUNDAN UZAKTA

Zinar'la Ahmet'in ilişkisi ise filmin durduğu zeminle ilgili asıl sorun noktası. Ahmet bir aydın karakteri olarak okumuş (sol) kesimin Doğu'daki sorunlara uzaklığı, onların bu derde dair yapaylığı göstermek için yaratılmış olabilir. Ama film ve belki de roman, Ahmet'in çocukluk travmalarını, annessizliğini, baba şiddetini (baba'yı devlet simgesi olarak da ele almayı ıskalamadan) aktaran bir geçmişle örüldüğü için seyirciyi, Ahmet'in bir asker olarak Doğu'da ne işi olduğunu sorgulamaktan ziyade küçük bir çocuğı öldürmenin vicdan muhasebesiyle baş başa bırakmayı tercih ediyor. Bu da bana kalırsa filmin toplumsal zeminini ziyafatlan, anlatmaya soyunduğıu derdi boş çıkaran bir tercih. Güneydoğu'da savaşa girip dönen askerlerin psikolojilerine eğilen **Yazı Tura** (2004, Uğur Yücel) gibi epey güçlü ve özel bir filmle kıyaslanınca 9.75'in Vietnam'ın yarattığı bunalımla evine dönen ABD'li askerlerin psikolojisini anlatan filmlere daha yakın durduğuna söylemek mümkün. Ki o filmlerin pek çoğunda bile savaşa ilişkin tartışmaların daha sağlam bir zemine oturduğunu anımsayalım.

Bu arada Uluç Bayraktar gerçekten başarılı bir yönetmen, **Ezel**le başlayan, **Son, Karadayı, İceride** gibi dizilerle süren heyecanlı yolculuğunda ilk uzun metrajlı filminin görüntü yönetimi, kurgusu, biçimci yapısı sonraki filmleri için umut vad ediyor. Sadece ideolojik olarak daha güçlü çalışılmış senaryolara ihtiyacı var bence. Böylesine keskin uçlarını yaşadığı bir ülkede kimi meseleleri ele alırken çok daha ince ve duyarlı bir çizgi izlerse ondan sinemamız adına çok güçlü filmler izleyebiliriz. Bir de **Şebnem Bozoklu**'nun oynadığı yetimhane sahnesi bu kadar inandırıcılıktan uzak olmasaydı keşke. Yine de bu meselede nasıl da büyük boşluklar kaldığını düşünmek ve *daha iyi nasıl anlatılabilirdi* tartışmak yine izlenmeli.

SİNE-TEBESSÜM

Buz Devri'nin Scrat'i

SİNE-ANEKDOT

Ülkemizde "**Hakanlar Çarpışıyor**" adıyla gösterime giren, Cengiz Han'ın yaşayışının anlatıldığı **The Conqueror**'un (1956) özgülü bir hikâyesi var.

Filmin 240 kişilik ekibinden 45'i film çekildikten sonra hayatını kaybediyor. Oyuncular **John Wayne** ve **Susan Hayward** ve filmin yönetmeni **Dick Powell** da dâhil olmak üzere çekimler sırasında 91 kişi kansere yakalanıyor.

Hakanlar Çarpışıyor

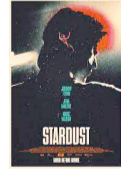
Sonradan anlaşılıyor ki filmin çekildiği bölge Utah'ta ABD'nin yıllar önce yaptığı atom bombası denemeleri yüzünden Hiroşima'dan dört kat fazla radyasyon bulunuyor. Anlatılanlara göre filmin yapımcısı **Howard Hughes**, filmi bu bölgede çekmeye karar veren kişi olduğu için büyük bir utanç duyuyor ve 12 milyon dolar harcayarak tüm kopyaları toplatıyor.

GÖSTERİME YENİ GİRENLER

STARDUST

(Y: Gabriel Range)

Müzişyen biyografileri hız kesmeden sürüyor. Müzik tarihinin en büyük isimlerinden biri olan David Bowie'nin yaşamında sıra. Bowie'yi canlandıran **Johnny Flynn**'in epey övüldüğü yapımin süresi biraz kısa ama film özenli ve başarılı görünüyor. Bakalım Bowie'nin çığlıklarına ve politik tavrina da yer vermişler mi? (104 dk.)

TROLL: KUYRUKLU MACERA

(Troll: The Tale of a Tail, Y: Kevin Munroe, Kristian Kamp)

Babasını ve kralığı kurtarmak için arkadaşlarıyla tehlikeli bir maceraya atılan Trim'in hikâyesi, teknik açıdan alışık olduğumuz keyifli animasyonlardan uzakta... Macerası da bildik, tanıdık duraklarla dolu. Ama yine de çocuk izleyiciler için keyifli olabilir. (91 dk.)

ZALO

(Y: Neati Aslan)

Sermiyaz Mıdyat'in komedi filmlerinden hiç haz etmiyorum. Bu türdeki ısrarı epey yersiz bence. Bu filmde yıllardır görüşmediği ikizle karşılaşan Zalo Ağa var. Tabii ikizini de Mıdyat oynuyor. Espri kalitesi yerlerde, ucuz ağa-maraba mizahının bittiği bir devirde ne ki bu şimdi? Yenilikçi bir gülmececin peşinden gitmediği sürece iyi film ortaya koyamaz. (103 dk.)

FANTASTİK CANAVARLAR: DUMBLEDORE'UN SIRLARI

(Fantastic Beasts: The Secret of Dumbledore, Y: David Yates)

J.K. Rowling Harry Potter'in ekmeğini yemeğe devam ediyor. Koşut hikâyelerden örülmü Fantastik Canavarlar da böylelikle üç filmlik bir seriyeye dönüştü. Bu kez kadroda **Jude Law** ve **Mads Mikkelsen** de var. Hâliyle beklenti de artıyor. Büyüclülüğe meraklı olan herkese ve bu türün hayranlarına hitap eden soluksuz bir serüven. (142 dk.)

7-YEDİ

(Y: Buğra Kekik)

Yedi farklı karakterin birbiriyle keşişen öykülerini konu alan film, bu türde yeni bir şey katmadığı gibi biraz amatör duruyor. Kaliteli bir oyuncu kadrosuna rağmen fragmanın kötü işçiliğı ve büyük ihtimale hikâyedeki zorlama kısımlar yüzünden. Oysa keşişen hikâyeler anlatmak özel bir meziyet ve sağlam bir çalışma istiyor. (121 dk.)

ÇINGIRAK

(Y: Ralph Waldo)

Muhtemelen "*nasıl güzel film yaptık*" filan diye düşünüyorlardır. Ama ucuz, amatör, inandırıcı olmaktan uzak, yavan, tatsız tuzsuz bir korku filmi daha karşımızda. Yasadışı yollarla çocuk edinen bir aile var, fikir güzel, hatta gerçek olaylar filan demişler -daha etkili olsun diye. Ama hemen söyleyeyim: Olmamış! (87 dk.)

LANETLİ TAPINAK

(Y: Metin Kuru)

Mısır tanrısı ile iletişim kuran bir kadını anlatıyor film. En azından ilginç bir fikir diyordum ama rezalet fragmanını izlemeyen yetti. İmkân yoksa ya da düşük bütçeyle yaratıcı olamıyorsanız bu tür konulara soyunmayın kardeşim. Yapay oyunculuk, çalışılmamış diyaloglar, ne anlatığı belli olmayan bir film. Böyle lanetli lanetli isim koyunca çok izlenir sanıyorsunuz herhalde. (81 dk.)

